NIELEGALNE POTRĄCENIE? CO ROBIĆ?

Kiedy potrącenie z wynagrodzenia jest bezprawne?

Umowa o pracę

Potrącenia bez zgody pracownika (art. 87 KP). Pracodawca może odliczyć pieniądze bez pytania wyłącznie z zamkniętego katalogu przyczyn:

* sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych (np. zajęcia komornicze na alimenty lub inne długi)

* nierozliczone zaliczki pieniężne udzielone pracownikowi

* kary pieniężne z tytułu odpowiedzialności porządkowej (art. 108 KP – np. za nieprzestrzeganie BHP lub opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia)

Potrącenia wyłącznie za pisemną zgodą (art. 91 KP). Wszelkie inne odliczenia (np. za brak w kasie, zniszczony sprzęt, prywatne rozmowy służbowym telefonem czy raty pożyczki zakładowej) wymagają **konkretnej, pisemnej zgody pracownika**. Zgoda podpisana „in blanco" przy zatrudnieniu na poczet ewentualnych przyszłych szkód jest nieważna.

Limity i kwoty wolne od potrąceń (art. 87^1 KP). Nawet przy legalnym potrąceniu pracodawca nie może zabrać całej wypłaty. Musi zachować określone limity procentowe (np. maksymalnie połowę pensji przy długach niealimentacyjnych) oraz tzw. **kwotę wolną od potrąceń** (np. równowartość minimalnego wynagrodzenia netto przy potrąceniach na rzecz pracodawcy)

Kary dla pracodawcy (art. 282 § 1 pkt 1 KP). Bezpodstawne obniżanie wynagrodzenia to wykroczenie przeciwko prawom pracownika zagrożone grzywną od **1 000 zł do 30 000 zł.**

Co powinien zrobić pracownik w takiej sytuacji?

* **Zażądaj pisemnego wyjaśnienia i paska płac.** Poproś kadry lub pracodawcę na piśmie (np. e-mailem) o dokładne rozliczenie wynagrodzenia oraz podanie podstawy prawnej dokonanego potrącenia.

Wyślij przedsądowe wezwanie do zapłaty. Złóż pisemne żądanie zwrotu bezprawnie potrąconej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, wyznaczając konkretny termin (np. 7 dni).

Zgłoś skargę do PIP. Jeśli pracodawca nie odda pieniędzy, złóż skargę w PIP Inspektor pracy może nakazać pracodawcy wypłatę należności i nałożyć na niego mandat.

Złóż pozew do sądu pracy. Możesz dochodzić zwrotu pieniędzy przed sądem pracy (masz na to 3 lata od dnia, w którym wypłata powinna nastąpić). Przy kwotach sporu do 50 000 zł pracownik nie płaci opłaty sądowej od pozwu.

Umowy śmieciowe

Przy umowie zlecenia zleceniodawca nie potrzebuje Twojego osobnego podpisu pod samym potrąceniem, ale **odliczenie pieniędzy bez Twojej zgody jest nielegalne**, jeśli nie spełnia surowych wymogów Kodeksu cywilnego.

Przede wszystkim: **wszelkie kary finansowe muszą być wyraźnie zapisane w umowie**, którą podpisałeś na początku współpracy. Zleceniodawca nie może ich wymyślać w trakcie pracy.

Kary umowne (art. 483 KC). Potrącenie kary (np. za spóźnienie czy niestawienie się w pracy) jest legalne wyłącznie wtedy, gdy konkretna kara i jej wysokość zostały wpisane do umowy, a niewykonanie obowiązku nastąpiło z Twojej winy.

Ochrona stawki minimalnej. Przy umowie zlecenia obowiązuje minimalna stawka godzinowa. Zleceniodawca nie może tak potrącać kar, aby obejść przepisy o minimalnym wynagrodzeniu za przepracowane godziny.

Zasada potrącenia z Kodeksu cywilnego (art. 498 KC). Zleceniodawca może potrącić swoją wierzytelność (np. za zniszczony sprzęt) z Twojego wynagrodzenia tylko wtedy, gdy obie kwoty są **wymagalne** (termin zapłaty już minął) i **bezsporne lub udowodnione**. Nie może samowolnie wymyślić kary, jeśli nie wynika ona wprost z umowy.

Kiedy potrącenie bez Twojego podpisu jest nielegalne?

Kary nie ma w treści umowy. Zgodnie z art. 483 Kodeksu cywilnego kara umowna (np. za spóźnienie, brak w kasie czy rezygnację ze zlecenia) obowiązuje **tylko wtedy, gdy została wprost wpisana do umowy** wraz z jej konkretną wysokością (lub jasnym sposobem jej wyliczenia). Jeśli w umowie nie ma zapisu o danej karze, potrącenie jest całkowicie bezprawne.

Zleceniodawca nie złożył Ci oświadczenia o potrąceniu. Zgodnie z art. 499 Kodeksu cywilnego potrącenie wymaga złożenia drugiej stronie wyraźnego oświadczenia (np. na piśmie lub e-mailem), z czego i na jakiej podstawie wynika odliczenie.

Roszczenie nie jest wymagalne. Zleceniodawca nie może potrącić kwoty z dnia na dzień. Wcześniej musi wezwać Cię do zapłaty (np. kary umownej lub odszkodowania) i wyznaczyć Ci termin na uregulowanie tej kwoty. Dopiero gdy ten termin minie bezskutecznie, dług staje się wymagalny i można go potrącić.

Szkoda nie została udowodniona. Jeśli zleceniodawca potrąca pieniądze za zniszczony sprzęt lub tzw. manko (bez zapisanej kary umownej), musi udowodnić:
że szkoda powstała z **Twojej winy**, **dokładną wartość** tej szkody (np. fakturą za naprawę). Nie może samowolnie oszacować kwoty i zabrać jej z Twojego rachunku.

Wypłata spada poniżej minimalnej stawki godzinowej. Przy umowie zlecenia zleceniodawca nie może używać kar umownych ani potrąceń do obchodzenia przepisów o płacy minimalnej. Za każdą przepracowaną godzinę musisz otrzymać co najmniej ustawową minimalną stawkę godzinową.

Umowa o pracę vs. Umowa cywilnoprawna

Cecha	Umowa o pracę (Kodeks pracy)	Umowa cywilnoprawna (Kodeks cywilny)
Potrącenie bez zgody	Tylko w 3 ściśle określonych przypadkach (komornik, zaliczki, kary porządkowe).	Możliwe, jeśli zleceniodawca ma wobec Ciebie wymagalną wierzytelność lub podstawę w umowie.
Kary finansowe	Tylko za naruszenie BHP lub nieusprawiedliwioną nieobecność (do wysokości 1 dniówki).	Tylko jeśli kara umowna jest wyraźnie zapisana w treści umowy.
Wsparcie PIP	Pełna kontrola i nakaz wypłaty pensji.	PIP kontroluje głównie wypłatę minimalnej stawki godzinowej i ewidencję godzin.
Sąd właściwy	Sąd Pracy (bez opłat do 50 000 zł).	Sąd Cywilny (wymagana opłata od pozwu, zazwyczaj 5% wartości sporu).

Poniżej znajduje się **wzór wezwania do zapłaty**, który pracownik może skierować do pracodawcy w przypadku dokonania bezprawnego potrącenia z wynagrodzenia (np. bez pisemnej zgody pracownika lub z naruszeniem przepisów Kodeksu pracy).

[Miejscowość], dnia [Data] r.
Dane pracownika (Wzywającego):
[Imię i nazwisko]
[Adres zamieszkania]
[Numer telefonu / e-mail]

Dane pracodawcy (Wezwanego):
[Pełna nazwa firmy / Imię i nazwisko pracodawcy]
[Adres siedziby]
[NIP]

PRZEDSĄDOWE WEZWANIE DO ZAPŁATY ZALEGŁEGO WYNAGRODZENIA

Działając w imieniu własnym, wzywam Państwa do natychmiastowej zapłaty kwoty **[kwota] zł** (słownie: [kwota słownie]) tytułem bezpodstawnie potrąconej części mojego wynagrodzenia za pracę za miesiąc **[miesiąc i rok]**, wynikającego z umowy o pracę z dnia **[data zawarcia umowy]**.

Uzasadnienie:
W dniu [data wypłaty] r. otrzymałem/am wynagrodzenie za miesiąc [miesiąc i rok] pomniejszone o kwotę [kwota] zł. Zgodnie z art. 87 oraz art. 91 Kodeksu pracy, pracodawca może dokonywać potrąceń z wynagrodzenia wyłącznie w przypadkach ściśle określonych w ustawie (np. na mocy tytułów wykonawczych) lub po uzyskaniu uprzedniej, pisemnej zgody pracownika.

W przedmiotowej sprawie nie zachodzą ustawowe przesłanki do dokonania potrącenia, ani nie wyrażałem/am pisemnej zgody na pomniejszenie mojego wynagrodzenia o wskazaną kwotę. Tym samym dokonane potrącenie jest bezskuteczne i stanowi naruszenie obowiązków pracodawcy.

Termin i sposób zapłaty:
Wskazaną wyżej kwotę **[kwota] zł** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia [dzień następujący po terminie wypłaty wynagrodzenia] r. do dnia zapłaty, proszę przelać w terminie **7 dni** od dnia otrzymania niniejszego wezwania na mój rachunek bankowy o numerze: **[Numer konta bankowego]**

Informuję, że brak wpłaty w wyznaczonym terminie spowoduje skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego przed sądem pracy (co narazi Państwa na dodatkowe koszty procesu) oraz złożenie zawiadomienia do Państwowej Inspekcji Pracy.

Z poważaniem,

(podpis)

Potrzebujesz pomocy! Napisz do nas! info@zsp.net.pl

ZWIĄZEK SYNDYKALISTÓW POLSKI
2026